

ΘΕΣΣΑΛΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

ΟΙ ΛΑΡΙΣΑΙΟΙ:

ΚΩΣΤΑΣ ΣΟΥΡΛΑΣ

ΚΑΙ

ΖΗΤΑ ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗ - ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

ΘΩΜΑ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ-

ΒΙΝΙΚΙΟΥ

Ο Έμερσον είπε για την ποίηση:

«Η ποίηση μας κρατάει πάντα νέους στον κόσμο τουτον».

Αυτό είναι μιὰ ἀλήθεια. Γιατ' ἡ ποίηση δὲν εἶναι ἄλλο ἀπ' τὴν ἴδια ἐπιθυμία τοῦ ἀνθρώπου ποὺ φτάνει πρὸ μακριὰ ἀπ' ὅπου βρίσκεται τὸ ὕλικό σύνορο. Εἶνε δὲ αὐτὸς ὁ λόγος ποὺ οἱ ἄνθρωποι, συνειδητὰ ἢ ἀσυνειδήτητα, θεωροῦν τὸν ποιητὴ σὰν ἓνα παιδί, ὅτι δηλαδὴ δέρνεται στὴ ζωὴ γενικὰ σὰν ἓνα παιδί, ὅτι αἰσθάνεται πάντα νέος.

Ὁ ποιητὴς εἶνε, πρέπει νᾶνε σὰν τὸ ζωγράφο, σὰν τὸ γλύπτη, σὰν τὸ μουσικό, σὰν τὸν τραγουδιστὴ. Πρέπει νᾶχει ταλέντο: φαντασία, πλούσιο ψυχικὸ κόσμο, διαίσθηση. Δίχως αὐτὰ τὸ δημιούργημά του μπορεῖ νᾶνε ἀπὸ τεχνικῆς πλευρᾶς ἄσφογο, ἄρτιο, ὅμως θὰ μειονεχτεῖ στὸ κύριο γνῶρισμά του: στὴν ψυχὴ, στὸν συναισθηματικὸν κόσμον, στὴν ἐκφραση, στὸ νὰ συγκινεῖ. Σὰν λείπει ὁ συναισθηματικὸς πλοῦτος, θ' ἀφήσει τὸν ἀναγνώστη ἀσυγκίνητο.

*

Ὁ Θεσσαλὸς εἶνε φυσικὸ νὰ ρωτήσῃ γιὰ τὴν ποίηση στὴ Θεσσαλία ποῦ βρίσκεται στὰ τελευταῖα χρόνια: Στὸ ρῶτημα αὐτὸ δίνουμε μιὰ ἀπάντηση σύμφωνα μὲ τὴ γνώμη μας: σὲ σημεῖο καλὸ, σ' ἐξέλιξη ἐπαινετὴ. Ἐκπρόσωποι τῆς, ἄξιοι καβαλλάρηδες τοῦ Πήγασου ἄντρες καὶ γυναῖκες ἀπ' τὸ βάρδο Ρήγα ὡς τὸ 1963: Πέτρος Μάγνης, Νίκος Παπᾶς, Κώστας Σούρλας, Δαμιανὸς Βουλγαράκης, Ζήτα Καλογιάννη - Χατζοπούλου κ.λ.π.

Ἄν ἐξαιρέσουμε τὸ Ρήγα Φεραῖο, ποὺ πέταξε πάνω ἀπ' τὴ Θεσσαλία καὶ τὴν Ἑλλάδα ὅλη, ὡς τὸ 1910, δὲν ἔκανε τὴν παρουσίαν του Θεσσαλὸς ποιητὴς μ' ἄξιο ἔργο ποιητικό. Ἀπ' τὸ 1910 ἀρχίζει ἡ ἐμφάνισή μὲ πρωτοπόρο τὸν Πηλιορείτη Πέτρο Μάγνη, ποὺ πέθανε πρὶν 13 χρόνια καὶ ποὺ ἐκδηλώθηκε 50 ὁλόκληρα χρόνια στὴν Αἴγυπτο ὅπου εἶχε ἐγκατασταθῇ, μ' ἓνα ἔργο ποὺ κατέλαβε θαυμαστὴ θέση ἀνάμεσα στὴν Ἑλληνικὴ ποίηση. Ἀπὸ τὸ 1924 παρουσιάζεται ὁ Τρικαλινὸς Νίκος Παπᾶς κι' ὁ ὁποῖος μὲ τὸ ποιητικὸ του ἔργο βρίσκεται ἀνάμεσα στοὺς Ἑλληνες ποιητὲς καὶ μὲ εὐρωπαϊκὴ προβολή.

Στὸ σημεῖμά μας τοῦτο θὰ δοῦμε δύο Λαρισαίους ποιητὲς, οἱ ὁποῖοι ἂν κι' ἔχουν ἔργο ἀξιοπρόσεχτο δὲν εἶνε γνωστοὶ στὸ εὐρὺ Ἑλληνικὸ κοινόν, ἀπὸ δικό τους καὶ μόνον σφάλμα. Γιατὶ ὁ Κώστας Σούρλας εἶνε ἓνας ποιητὴς μὲ ταλέντο. Θὰ μπορούσαμε νὰ τὸν ποῦμε «ἀριστοκράτη τῆς ρίμας». Δὲν εἶνε τὸ ποιητικὸ του ἔργο μεγάλο σὲ ποσότητα, ὅσο σὲ ποιότητα. Λίγα εἶνε ἴσως τὰ τραγούδια του, μὰ εἶνε τὸ ἔργο του σὰν τὸ ἓνα κείμενο τοῦ Αἰνεῖα, ποὺ ἐπέζησε.

Θεσσαλὲς ποιήτριες ἐπίσης παρουσιάστηκαν. Ἀνάμεσα σ' αὐτὲς ἐξαιρετικὴ θέση ἔχει ἡ Λαρισαία ποιήτρια Ζήτα Βάσου Καλογιάννη - Χατζοπούλου, ἡ ὁποία ἔχει ἐξασφα-

ΘΩΜΑΣ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ (ΒΙΝΙΚΙΟΥ)

Λαρισαῖος δημοσιογράφος καὶ λογοτέχνης. Ὑπηρετήσεν ὡς Ἀξιωματικὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ, λαβὼν μέρος εἰς διαφόρους ἐκστρατείας, τραυματισθεὶς ἐπανειλημμένως. Ἀπὸ μακροῦ ἀσχολεῖται ἐὺδοκιμῶτα μὲ τὴν λογοτεχνίαν, δημοσιεύσας πλεῖστα ὅσα εἰς περιοδικὰ καὶ ἐφημερίδας. Αἱ ὑπηρεσίαι του εἰς τὰ θεσσαλικά γράμματα εἶναι ἀξιόλογοι. Ἐνεθάρρυνε καὶ παρουσίασε μετὰ στοργῆς νέους Θεσσαλοὺς λογοτέχνας. Τεραστία εἶναι ἡ ἀνέκδοτος ἐργασία του σχετικῶς μὲ τὴν Θεσσαλικὴν ἀρχαιολογίαν, μυθολογίαν, ἱστορίαν, γεωγραφίαν καὶ γραμματολογίαν, τῆς ὁποίας προγραμματίζει τὴν ἑκδόσιν εἰς σειρὰν πολλῶν καὶ ἐμπεριστατωμένων τόμων.

λίσει ἐξαιρετικὴ θέση ἀνάμεσα καὶ στὶς Ἑλληνίδες γενικὰ ποιήτριες.

*

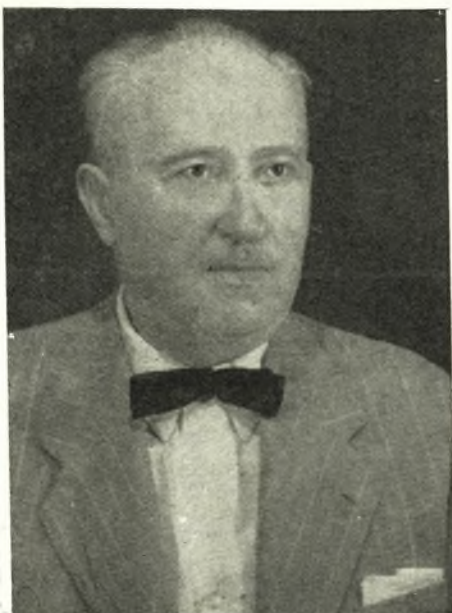
Α') Ὁ ποιητὴς Κώστας Σούρλας εἶνε Λαρισαῖος Δικηγόρος καὶ μένει στὴ Λάρισα πάντοτε. ἔχει γράψῃ στίχους ποὺ δημοσιεύτηκαν σ' ἐφημερίδες, περιοδικὰ καὶ σὲ Ἡμερολόγια, ποὺ διακρίνονται γιὰ τὸ λεπτὸ αἶσθημα, τὸ βαθὺ νόημα καὶ γιὰ τὴν τελειότητά τους.

Τραγούδησε τὴν ἀγάπην καὶ τὸν πόνον, μαστίγωσε τὴν ἀδικίαν καὶ τραγούδησε τὴν Θεσσαλικὴν φύσιν μ' ὠραιότατους στίχους: τὰ βουνά της, τὶς κοιλάδες της, τὰ ποτάμια της, τὸν κάμπο της.

Βρίσκουμε τὸν ποιητὴ στὰ τραγούδια του πότε γαλήνιο καὶ τρυφερὸ καὶ πότε εἰρωνικὸ θερμοκαυτήρα. Γεννημένος καὶ μεγαλωμένος στὴ Λάρισα ἀντικρύζει κάθε μέρα τὸ γέρο - Ὀλυμπο. Βλέπει σ' αὐτὸν κάθε δυνατό καὶ μεγαλόπρεπο, κάθε ψηλὸ καὶ τραχύ. Καὶ συνεπαρμένος ἀπ' ὅτι βλέπει γράφει τοὺς παρακάτω στίχους μὲ τὸν τίτλον «Ὁ Γέρο Ὀλυμπος».

Στητὸς ὁ γέρο - Ὀλυμπος,
γέρος, μὰ λεβεντόκορμος
μὲ τὰ πολλὰ του κάστρα
λὲς καὶ στὰ νύχια του πατεῖ,
τανυέται καὶ ψηλώνει,
σὰ γιὰ νὰ φτάσῃ τ' ἄστρα...

Κατρακυλᾷ ὁ ἰδρώτας
ποτάμια ἀπ' τὴν κορφή του
στὶς γέρικες ζαρωματιές
καὶ τραγουδοῦν τὸ γέροντα
στὸ σούρουπο ἢ φλογέρα,
στὸ φύσημα τ' ἀγέρα.

ΚΩΣΤΑΣ ΣΟΥΡΛΑΣ

‘Ο ποιητής όμως όπως σημειώσαμε παραπάνω έχει πλούσιο συναισθηματικό κόσμο. ‘Η αγάπη, ή τρυφερότητα πρὸς τὴ γυναίκα, εἶνε κάτι ἀναπόσπαστο ἀπ’ τὸν συναισθηματικό κόσμο, ὅπως τὰ βλέπουμε στοὺς παρακάτω θαυμάσιους στίχους του:

- Θέλεις χρυσάφι ἀραχνένιο γιὰ νὰ κεντᾷς στὴ σιγαλιά;
- ‘Απ’ τὸ ἡλιογερμα σου φέρνω χρυσὲς ἀχτίδες μι’ ἀγκαλιά.
Κι’ ἀπὸ σαῖτες ἀστερένιες μέσα στὴ ξάστερη νυχτιά
φέρνω κορδέλλες ὑφασμένες γιὰ τ’ ἀπαλά σου τὰ μαλλιά.
- Ζήτα δαντέλλες νὰ στολίσῃς τὴ μεταξένια σου ποδιά·
Χιονᾶτες βρίσκω ἂν θέλῃς, στὴ δαντελένια ἀκρογιαλιά.
- Μὰ καὶ διαμάντια γιὰ στολίδια τ’ ἀγαλματένιου σου
[λαιμοῦ,
διάφανα βρίσκω στὴ δροσοῦλα κάθε αὐγούλα τ’ ‘Απρι-
[λιοῦ.

Στὴ μικρασιατικὴ ἐκστρατεία ὁ ποιητής Κ. Σούρλας ὑπηρετεῖ ὡς ἐφεδρὸς λοχαγός. ‘Η ἀγριότητα τοῦ πολέμου μὲ τὶς σκληρὲς εἰκόνες, γεμάτες ἀπὸ αἵματα καὶ σκοτωμοὺς ἐπιδρῶν στὴν ψυχὴ του. Καὶ τραγουδώντας τὴ νίκη κάποιας μάχης, ἀφήνει νὰ χυθεῖ στοὺς στίχους του τὸ βαθὺ παράπονο κι’ ὁ πόνος του γιὰ τὸ κακό, τὸ μακελλεῖο, γιὰ τὴν ἀνθρώπινη σκληρότητα καὶ βλέποντας τοὺς σκοτωμένους ξεχειλίζει ἡ ψυχὴ του στοὺς παρακάτω στίχους ποῦγραψε στὸ ‘Ατι Σαράϊ τῆς Μικρᾶς ‘Ασίας:

Μέσ’ στὸ θανατερό τους βάρυπνο
κοίτονταν στὰ χαλίκια
τῆς δόξας τὰ παιδιά...
Στ’ ἀξυπνητα κουφάρια τους
ἐσκάφταν τὰ σκουλήκια
σπηλιὲς πυκνά - πυκνά.

Τριγύρω τους στὴ χαλίκια ξεφύτρωνε
θλιμμένες παπαροῦνες
τὸ αἷμα τὸ νωπὸ,
κι’ ἀπάνω τους πετώντας ἐκρουζαν
κοράκια καὶ κουροῦνες
σὲ σύγνεφο πηχτό.

‘Η δόξα πετώντας ἔψαλλε
παιᾶνες γιὰ τὴ νίκη,

μὲ κορακιῶν φωνή,
καὶ σὰ σκουλήκι ἔτρωγε
αἵματα, σάρκες, φρίκη,
ἢ Δόξα ἢ στυγνή!...

‘Η Μικρασιατικὴ καταστροφή ξερρίζωσε τοὺς κατοίκους ἀπ’ τὸν τόπο τους. ‘Οσοὶ σώθηκαν ἤρθαν στὴν ‘Ελλάδα. Κεῖ πέρα, στὴν ἀξέχαστη Σμύρνη ὁ ποιητής γνώρισε τὸν γελαστό κόσμο τῶν ἐκεῖ ‘Ελλήνων, τὰ μαργιόλικα μάτια τῶν γυναικῶν τους. Βλέπει τώρα στὴν ‘Ελλάδα τὰ μάτια τῆς Σμυρνιαῆς νὰ κλαίνει, τὰ μάτια ποὺ σπιθίριζαν ‘κεῖ στὸν τόπο τους παράξενα καὶ φώτιζαν καὶ γεννοῦσαν πόθους, ἀγάπες καὶ καημοὺς καὶ τραγουδαὶ ὁ ποιητής:

Τὰ μάτια τὰ Σμυρνωίτικα,
τὰ ξακουστὰ τὰ μάτια
ποὺ φέγγανε ἀλλοιώτικα
μέσ’ τοῦ ντουνιά τὰ πλάτια,
πετράδια - ἀστέρια - πιὸ
γλυκὸ φῶς ἀπ’ αὐτὰ δὲν ἔχουν,

Τὰ μάτια τὰ Σμυρνωίτικα
τὰ ξακουστὰ τὰ μάτια
ποὺ φέγγανε ἀλλοιώτικα
μέσ’ τοῦ ντουνιά τὰ πλάτια,
κυνηγημένα ‘ναι πουλιά,
σὰν μοιρολόγι λένε·
Μὰ τώρα ποιὸς τὰ βάσκανε
καὶ μαῦρα δάκρυα τρέχουν;
Εἶναι διωγμένα ἀπ’ τὴ φωλιά
καὶ κλαίνει, πάντα κλαίνει!

‘Ο ποιητής ἀγαπᾷ τὴ φύση. ‘Ανεβαίνει στὸ φρούριο τῆς Λάρισας κι’ ἀγκαλιάζοντας μὲ τὴ ματιά του τὸν Πηνειὸ ποταμὸ νὰ κυλάει τὰ νερά του, τραγουδαί:

‘Αργυροδίνῃ ἀφροπεισμώνεις
καὶ μὲ τὰ ὀλόθολα νερά
τὴ γύρω πλάση βαλαντώνεις
δίκια ὀργὴ κατρακυλᾷς.

Κι’ ἄλλοτε πάλι ξαστερώνεις
καὶ μ’ ὀλοκάθαρα νερά,
παίζεις στὸν ἥλιο καὶ τ’ ἀστέρια
ὄλο ἐλπίδα καὶ χαρά.

Διαβαίνεις κάμπους καὶ λαγγάδια,
σκορπᾷς τὸν πλοῦτο τῆς χαρᾶς σου,
ἀπ’ τὶς ἱτιὲς μαζεῖεις χάδια,
καὶ τρέχεις γιὰ τὸ Γολγοθᾶ σου
στὰ κύματα τὰ γαλανὰ.

Τὰ Τέμπη, τὰ ἱερά, τὰ θεῖα Τέμπη, ποὺ τόσες φορὲς
χάρηκε ὁ ποιητής, τὸν συγκινοῦν βαθιὰ μὲ τὶς ὁμορφιὲς
τους καὶ μᾶς χαρίζει τὴ συγκίνηση του μὲ τοὺς στίχους:

Μέσ’ τὸ βαθίσκιο τῶν Τεμπῶν
στὴν ὀλοκάθαρη πηγὴ
τῆς θείας ‘Αφροδίτης,
τὴ νανουρίζει ὄνειρευτὴ
τὸ φτερωτὸ παιδί της.

Τὸν ἔρωτα λὲς κι’ ἔστησε
ξαναγεννήτρα ἢ πλάση,
σὲ πόθου ἀγκάλη διαλεχτή,
φантахтерὸ γιορτάσι.

‘Ο ποιητής σταματᾷ μπροστὰ στὸ χάραμα τῆς πρώτης
μέρας τοῦ καινούργιου χρόνου καὶ μᾶς χαρίζει τοὺς παρακά-

τω στίχους «Χαραυγή Πρωτοχρονιάς», πού τοὺς ζυμώνει
μὲ τίς προσμονές τῶν ἀνθρώπων καὶ τοὺς ραντίζει μὲ τὰ
μῦρα τοῦ συναισθηματικοῦ του κόσμου:

Τὰ φλουριά της, τ' ἄστρα σβήνει
ἢ τσιγγάνα ἢ νυχτιά...
Ἦλιος πρόβαλε ρουμπίνι:
Χαραυγή! Πρωτοχρονιά!

Ἡ ἀνέμη ξετυλίγει
σάν τὸ νῆμα στὴ ζωή·
καὶ στὸ γέλιο δάκρυ σμίγει
μὲ τοῦ χρόνου τὴ στροφή.

Κι' ἡ ζωὴ ἀναγελάστρα
κι' ἄλλοτε χολὴ σωστή
ἀπ' τὰ ρόδα στὰ ἀγκάθια
πότε λέγεται μὲς στ' ἄστρα,
πότε πνίγεται στὰ πάθια,
ὥσπου κόβεται ἡ κλωστή...

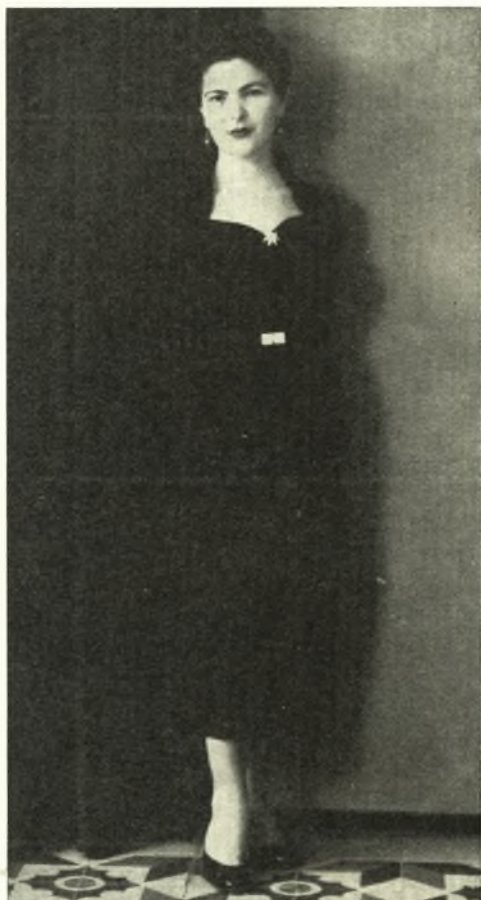
Σημειώνοντας τὰ παραπάνω τραγούδια τοῦ Κ. Σούρλα,
πού δὲν εἶνε παρὰ ἐπιλογή, ὁ ἀναγνώστης θὰ μᾶς δικαιώσει
γιατὶ εἶπαμε πὼς εἶνε «ἀριστοκράτης τῆς ρίμας».

*

Β') Ζήτη Καλογιάννη - Χατζοπούλου: Λαρισαία εἶνε ἡ
ποιήτρια. Σύζυγος τοῦ γνωστοῦ Θεσσαλοῦ δημοσιο-
γράφου καὶ συγγραφέα Βάσου Καλογιάννη. Γεννήθηκε
ποιήτρια γιατί σὲ ἡλικία 8 χρονῶν καβαλλίκεψε τὸν Πή-

ΖΗΤΑ ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗ-ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

γασο κι' ἔκανε τὸ πρῶτο της παρθενικὸ ταξίδι. Πολυ-
μέρεια ἔχει τὸ πνευματικὸ της ἔργο καὶ τ' ἄλλο τὸ κοινω-
νικό. Ἐγραψε σάτιρες, πατριωτικά, αἰσθηματικά, κοινω-
νικά, πού δημοσιεύτηκαν σὲ φιλολογικὰ περιοδικὰ καὶ σ'
ἔφημερίδες: «Θεσσαλικά Γράμματα» Λάρισας, «Μορφές»
Θεσσαλονίκης, «Τέμπη» Λάρισας, «Μετέωρα» Τρικάλων,
«Ὁδηγὸς Ἀθηνῶν», «Λαρισαϊκὸ Τύπο», «Νέον Βῆμα», καὶ
«Ἐλευθερία» Λάρισας.

Ἐγραψε ἀκόμα καὶ πεζὰ πού δημοσιεύτηκαν μὲ τὸν τί-
τλο «Ὅσα διηγεῖται ἡ βροχή».

Ἐχει ἀκόμα ποικίλη δράση: Διετέλεσε Πρόεδρος τοῦ
Ὁμίλου Φυσιολατρῶν Λαρίσης, Πρόεδρος τῆς Ἐνώσεως
Ἐκδρομικῶν καὶ Πνευματικῶν Σωματείων Θεσσαλίας καί,
σὲ συνεργασία μὲ τὸν σύζυγό της Βάσο Καλογιάννη, ὀργά-
νωσε τὴν πρώτη Ἐκθεση Τέχνης καὶ Λαρισαϊκοῦ βιβλίου.

Ἐδωσεν ἀκόμα πολλές διαλέξεις, ὀργάνωσε μουσικο-
φιλολογικὲς ἐκδηλώσεις καὶ πρωτοστατεῖ σὲ κάθε πνευ-
ματική, καλλιτεχνική, κοινωνική κι' ἐκπολιτιστική ἐκ-
δήλωση τῆς ἰδιαίτερης πατρίδας της. Εἶνε καθηγήτρια
τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσας.

Δημοσίεψε μιὰ ποιητικὴ της συλλογὴ σὲ καλαίσθητη
ἐκδοση μὲ τὸν τίτλο: «Ἐσὺ κι' Ἐγώ». Γιὰ ἐκδοση ἔχει
ἔτοιμες συλλογές μὲ τοὺς τίτλους: 1) «Μπαλλάντες», 2)
Λυγμοτράγουδα», 3) «Πηγὲς τοῦ Φαραῶ» καὶ 4) «Ἐγὼ
δὲν ξέρω Παραμύθια τρυφερά». Τὸ τελευταῖο εἶνε ἐμ-
πνευσμένο ἀπ' τὰ δεινὰ τῆς Κατοχῆς (1941 - 1944).

*

Ὁ στίχος τῆς Ζήτας Καλογιάννη - Χατζοπούλου σαγην-
εύει, γιατί εἶνε γεννημένος ἀπὸ πηγαῖα συναισθήματα.
Τραγουδάει τὴν ἀγάπη μὲ τρυφερότητα, τὴν ἀγάπη πού
ὁμορφαίνει τὴ ζωή. Ἐμπνέεται ἀπ' τὰ προσωπικά της συν-
αισθήματα, μὰ δὲν κλείνεται στὸν ἑαυτό της. Στὴ ζωὴ της
κινεῖται πρὸς πολλές πλευρές. Σύζυγος καὶ μάνα φιλό-
στοργη σκύβει σάν Ἐστιάδα πάνω στὴν οἰκογενειακὴ ζωὴ
καὶ τὴν εὐωδιάζει. Βρίσκεται ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους
καὶ σκορπάει αἰσιοδοξία γιὰ τὴ ζωή. Ἐργάζεται γιὰ ἓνα
καλύτερο μέλλον τῆς θεσσαλικῆς ζωῆς, τῆς Λάρισας
ἰδιαίτερα, ὅπου γεννήθηκε καὶ ζῇ. Δημιουργεῖ τὰ τραγούδια
της μὲ τὰ γνωρίσματα τῆς ζωῆς.

Ἐχει δημιουργήσει δικό της παράδεισο ποιητικοῦ ὄνει-
ρου. Ὅμως δὲν τὸν θέλει μονάχα γιὰ δικό της καὶ μόνο.
Θέλει νὰ τὸν χαροῦν κι' οἱ ἄλλοι. Ἐτσι δημιουργοῦνται
οἱ ὁμορφοί, οἱ γεμάτοι ἀπὸ αἶσθημα στίχοι τους, πού ὁμορ-
φαίνουν τὴ ζωή, μὰ καὶ συγκινοῦν καὶ σαγηνεύουν τὸν
ἄνθρωπο.

Ἀπολυτρωμένη ἀπὸ κάθε τί πού θὰ μπορούσε σὰ γυ-
ναῖκα νάχει ἢ κληρονομήσει, κυττάζει καθάρια καὶ θαρ-
ρετὰ τὴ ζωή. Τὴ βλέπει, τὴν ξετάζει σάν ἀνατόμος, ὅπως
τὸ βλέπουμε στὰ τραγούδια της. Θὰ μπορούσαμε ὅμως νὰ
τὴν ποῦμε πὼς εἶνε ἓνας «στοχαστικὸς λυράρης». Ὅτι
ὅμως ἄλλο κι' ἂν εἶνε, ἓνα εἶνε χειροπιαστό: ἡ ἀνηφοριὰ
της. Γιατ' ὅ,τι προσφέρει — καὶ προσφέρει πολλὰ — ἀπ'
τὴν ψυχὴ της ἡ ποιήτρια, εἶνε λουλούδια εὐωδιαστά, γιατί
δὲν εἶνε παθιασμένα, ἀρρωστιάρικα.

Σήμερα προσφέρουμε στὸν ἀναγνώστη ἓνα μπουκέτο,
λογῆς - λογῆς λουλούδια τοῦ πλούσιου σ' αἰσθήματα ψυ-
χικοῦ της κόσμου τῆς ποιήτριας Ζήτας Καλογιάννη - Χα-
τζοπούλου.

Τὴν ἀγάπη τραγουδάει καὶ μὲ ὑποκειμενικὸ κίνητρο,
γιατ' εἶπαμε προηγουμένα πὼς εἶνε μιὰ Ἐστιάδα τῆς θεσ-
σαλικῆς ζωῆς. Ἀπ' τὴ δημοσιευμένη συλλογὴ της «Ἐσὺ
κι' Ἐγώ» δημοσιεύουμε τὸ πρῶτο της τραγούδι:

Δὲν ξέρω πὼς, κι' οὔτε γιατί σ' ἀγάπησα ποιά ὥρα
καὶ ποιά στιγμή, λησμόνησα μαζί σου ἀνταμωνόμουν.
Ἴσως καὶ πρὶν νὰ γεννηθῶ, μπορεῖ καὶ χθές, ἢ τώρα,
ἴσως νὰ τάχα νᾶτανε τὴν ὥρα πού γεννιόμουν.

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΖΗΤΡΙΔΗΣ

Θεσσαλικής καταγωγής. Έσπούδασε Πολιτικές Έπιστήμες και Νομικά. Ομιλεί καλώς τὰ Γαλλικά, Ἀγγλικά, Ἰταλικά καὶ Ἰσπανικά. Τῷ 1945 ἐβραβεύθη ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν τὸ βιβλίον του. «Ἡ Ἑλλάδα ποτὲ δὲν πεθαίνει». Ἐγραψεν ἐπίσης: «Ἑλληνικοὶ Παλμοί» τὰ μυθιστορήματα: «Τοῦ Σπαθιοῦ ἡ Κόψη» καὶ «Στῆς Λυγαριᾶς τὰ Κλώνια» καὶ «Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικὸν Ναυτιλίας».

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΑΜΑΝΩΛΗΣ

Ἐγεννήθη ἐν Ἀλμυρῷ τῆς περιφέρειας Βόλου. Διετέλεσε Νομαρχιακὸς Σύμβουλος τῆς Ἐπαρχίας Φαρσάλων, ἐργασθεὶς ἀόκνως διὰ τὴν ἐπίλυσιν τῶν ἐκάστοτε ἀναφουμένων ζητημάτων. Ἐχρημάτισε, ἀξιολόγως δράσας, Πρόεδρος τῆς Κοινότητος Φαρσάλων, καθὼς καὶ Πρόεδρος τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ Θεσσαλίας. Ἡ κοινωνικὴ δραστηριότης του ἀνεγνωρίσθη.

ΜΕΝΕΛΑΟΣ ΚΟΥΤΣΟΥΚΟΣ

Ἐκ Νέας Μιτζέλης. Μετὰ τὰς σπουδὰς του προσελήφθη εἰς τὸ Γεν. Λογιστήριον καὶ εἶτα εἰς τὸ Ἐλεγκτ. Συνέδριον ἀποχωρήσας μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ Διευθυντοῦ Α'. Διετέλεσε Σύμβ. τῆς Ἐνώσ. Δημ. Ὑπαλλήλ., Πρόεδρος Συνετ. Οἰκον. Ὑπαλλήλ. καὶ Πρόεδρος Συνδ. Ὑπαλ. Ἐλεγκ. Συνεδρίου

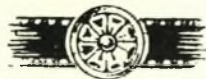

ΓΙΩΡΓΟΣ ΤΣΙΟΥΝΗΣ

Θεσσαλικῆς καταγωγῆς. Ἀρχισυντάκτης ἡμερησίων ἐφημερίδων τῆς Κερκύρας καθὼς καὶ συνεργάτης Τρικαλινῶν ἐφημερίδων. Εἰργάσθη εὐδοκίμως καὶ εἰς τὰς Ἀθηναϊκὰς ἐφημερίδας. Ἀπὸ τὸ 1950 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν εἰς τὸ τμήμα τύπου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Σχεδιαστὴς-Ντεκορατέρ. Γεννήθηκε τὸ 1927 στὴν Εὐξεινούπολι- Ἀλμυροῦ ὅπου καὶ ἐτελείωσε Γυμνασιακὰς σπουδὰς. Σπούδασε σχέδιο στὴν Σχολὴ Σχεδιαστῶν τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας, Διακοσμητικὴ καὶ Σκηνογραφία στὸ Ἐλεύθερο Σπουδαστήριον Καλῶν Τεχνῶν (Ε.Σ.Κ.Τ.) εἰς Ἀθήνας. Ἀπὸ τοῦ 1953 ὑπηρετεῖ ὡς Σχεδιαστὴς στὴν Τοπογραφικὴ Ὑπηρεσία ὑπουργείου Γεωργίας καὶ παράλληλα ἐπιδίδεται εἰς τὴν Διακοσμητικὴν τέχνην καὶ τὴν Σκηνογραφίαν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΙΟΥΚΑΡΗΣ

Ἐγεννήθη ἐν Θεσσαλονίκῃ τὸ 1930. Θεσσαλικῆς καταγωγῆς. Ἐφοίτησεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης καὶ ἐν συνεχείᾳ, ἐκ μεταγραφῆς κατόπιν ἐξετάσεων, εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Σορβῆνης τῶν Παρισίων, ἔλαβεν πτυχία Χημείας καὶ Φυσικῆς τὸ 1952, καὶ πτυχίον Χημικοῦ Μηχανικοῦ Πολυτεχνείου τῶν Παρισίων τὸ 1954. Διδάκτωρ τῆς Φυσικῆς.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΦΙΤΣΙΟΣ

Έγεννήθη εις τὰ Τρίκαλα κατὰ τὸ ἔτος 1887. Μετὰ τὴν ἀποφοίτησίν του ἐκ τῶν σχολείων τῆς γενετείρας του ἐνεγράφη εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν, ὁπόθεν ἔλαβε τὸ πτυχίον τοῦ Φαρμακοποιοῦ. Ἦσκησε τὸ ἐπάγγελμά του ἐν Τρικάλαις ἀπὸ τοῦ 1912-1949. Πρόεδρος τοῦ Δημοτ. Συμβουλίου Τρικκαίων καὶ συνεκδότης τῆς περιοδικῆς ἐφημερίδος «Τοπικὸς Ἀγών».

ΠΕΤΡΟΣ ΠΑΡΘΕΝΗΣ

Έγεννήθη εἰς Βόλον καὶ ἀπεφοίτησε τοῦ Πρακτικοῦ Λυκείου τῆς πόλεως. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1936 ἐγκατασταθεὶς οἰκογενειακῶς εἰς Ἀθήνας, ἐνεγράφη εἰς τὴν Πάντειον Ἀνωτάτην Σχολὴν Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν τῆς ὁποίας καὶ ἔλαβε τὸ πτυχίον. Ἀπὸ τοῦ πολέμου ὑπηρέτει εἰς τὴν Ραδιοφωνίαν καὶ ἀποτελεῖ ἐν ἐκ τῶν παλαιότερων στελεχῶν τοῦ Ε.Ι.Ρ. μετὸν βαθμὸν ἤδη τοῦ μονίμου Διευθυντοῦ Α΄. Διετέλεσε Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου τῶν ὑπαλλήλων τοῦ Ε.Ι.Ρ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΧΑΙΡΙΤΣΑΣ

Έγεννήθη ἐν Βόλῳ. Διετέλεσεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη Πρόεδρος τῆς Φιλοτελικῆς Ἑταιρείας Ἀθηνῶν. Φιλοτελικὸς συγγραφεὺς, μελετητὴς καὶ πραγματογνώμων κύρους, μεταξύ τῶν ἀρίστων Ἑλλήνων, εἶναι σημερον κάτοχος μιᾶς τῶν καλλιτέρων Συλλογῶν γραμματοσήμων.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΩΓΟΣ

Θεσσαλικῆς καταγωγῆς. Ἐφοίτησεν ἐπὶ διετίαν εἰς τὴν Ἱατρικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Μετέβη εἰς Γερμανίαν ἔνθα παρηκολούθησε τὰς προόδους τῆς Ζαχαροπλαστικῆς. Γνώστης καὶ συλλέκτης ἔργων τέχνης, ἀσχολεῖται καὶ μετὰ τὰ γράμματα.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΒΑΛΤΑΔΩΡΟΣ

Ἐκ Καρδίτσης (1899). Ἐσπούδασεν εἰς τὴν Νομικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Διετέλεσε προϊστάμενος ἐπὶ σειρὰν ἔτων τῆς Ὑπηρεσίας Νομαρχιακῶν Ἔργων τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ, μεριμνήσας διὰ τὴν ἐκτέλεσιν χιλιάδων ἔργων Κοινοφελῶν (ὕδρευσεις, ἀρδεύσεις, ὁδοποιΐα, Ξενῶνες, Σφαγεῖα κ.ἄ.) τῶν Δήμων, Κοινοτήτων, Συνεταιρισμῶν κ.λ.π. ὁλοκλήρου τῆς χώρας καὶ ἰδίᾳ τῆς Θεσσαλίας. Διατελεῖ τακτικὸν μέλος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ε.Ι.Ρ.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΚΛΕΙΔΗΣ

Έγεννήθη ἐν Πορταριά Βόλου τῷ 1918. Τυχάνει Διπλωματοῦχος τῆς Α.Σ.Ο.Ε.Ε. εἰδικευθεὶς εἰς τὴν Ὀργάνωσιν Ἐπιχειρήσεων, συμβαλὼν εἰς τὴν ὀργάνωσιν πλείστων τοιούτων. Ὑπηρετήσεν ὡς ἐφεδρὸς Ἀξιωματικὸς καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ Ἑλληνοϊταλικοῦ πολέμου (1940-41) εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν ὡς καὶ μετέπειτα κατὰ τὸν συμμοριτοπόλεμον.

Ένα μονάχα, αγάπη μου, αιώνια θά θυμώμαι
καί θά μεθῶ στη θύμηση ἐκείνης τῆς στιγμῆς,
σάν μοῦπες «ἴδια ἀπέραντα κι' οἱ δύο μας ἀγαποῦμε,
μαζί θε' νά διαβοῦμε, τῇ στράτα τῆς ζωῆς».

Ἀπ' τὰ καλύτερα τραγούδια τῆς ποιήτριας νομίζουμε
πὼς εἶνε οἱ παρακάτω στίχοι μὲ τὸν τίτλο: «Σὲ εἶδα νὰ ὑψώ-
νεσαι». Μ' αὐτοὺς χαιρετάει τὸν ἄνθρωπο ποὺ νίκησε μιὰ
ὥρα νίκη μετὰ ἀπὸ πάλι πρὸς καταιγίδες καὶ κεραυνούς,
πρὸς τὶς ἐναντιότητες δηλαδὴ τῆς ζωῆς:

Εἶπα πὼς λύγισες στη μαύρη καταιγίδα
πὼς πιά σὲ νίκησαν οἱ τόσοι κεραυνοί,
ἦταν βαθεῖα τοῦ ἄγχους πάνω σου ἡ σφραγίδα,
ἦταν ἡ ὄψη ἡ γλυκεῖά σου σκοτεινὴ.

Εἶδα τὰ μάτια σου μ' ἀπόγνωση γεμάτα,
οὐρλιάζε γύρω σου τῆς μπόρας ὁ ἀχὸς
κι' εἶπα πὼς θάπρεπε, πὼς θάμενες στη στράτα
κι' ἐκεῖ πὼς θάσβηνες θλιμμένος, μοναχός.

Κι' ἐνῶ θαροῦσα πὼς σ' ἀφάνισε ἡ ἀντάρα,
κι' ἐνῶ οἱ θρήνοι μου μὲ πνίγαν οἱ πικροί,
σ' εἶδα νὰ ὑψώνεσαι πῶς ἀπὸ τὴν κατάρρα
κι' εἶδα στὰ πόδια σου, τῇ θύελλα νεκρή.

Ἡ ποιήτρια πιστεύει στη δύναμη τοῦ ἀνθρώπου, σ' αὐτὸ
ποὺ λέγεται «θέλω» καὶ ποὺ δὲ λυγίζει μπροστά σὲ τίποτα,
κι' ὅταν ἡ ζωὴ του σέρνεται ἀπὸ θύελλες, κατατρεγμούς:

Δε φοβάμαι,
κι' ἂν ἡ μοῖρα πιά τὰ δόντια τῆς μοῦ δείχνει,
κι' ἂν θωράω σάν τὸν Ἄδη, τὸν γαλάζιο οὐρανὸ,
κι' ἂν οἱ θύελλες ἀφήνουν στὴν ψυχὴ μου μαῦρα ἴχνη,
δὲ λυγίζω, δὲν πονῶ.
Δὲ φοβάμαι.

Δὲ φοβάμαι,
κι' ἂν χλωμιάζουν, κι' ἂν τρεμίζουνε τ' ἀστέρια,
κι' ἂν μοῦ κλέβει τὴ γαλήνη, τῆς φουρτούνας ἡ ἰαχὴ,
κι' ἂν μοῦ σφίγγουν σάν τανάλιες στὸ λαιμό, δύο
[μαῦρα χέρια
ἔχω ἀπέραντη.
Δὲ φοβάμαι.

Δὲ φοβάμαι
κι' ἂν ἡ ἔχθρα σάν βρυκόλακας οὐρλιάζει,
κι' ἂν τὰ μάτια μου ἀπ' τὴν τόση ἀδικία,
κι' ἂν ὁ πόνος τῇ χαρὰ μου λυσσασμένα κομματιάζει
εἶν' ἡ ζήση μου γλυκεῖα.
Δὲ φοβάμαι.

Δὲ φοβάμαι,
κι' ἂν τὸ σύμπαν σὰ μιὰ ἀπειλὴ φαντάζει,
καὶ ζητᾷ νὰ μοῦ γκρεμίσει τῆς καρδιᾶς μου τὸ Ναό,
δὲ λυγίζω, δὲ δειλιάζω! Τίποτε δὲ μὲ τρομάζει,
ἔχω πιά κι' ἐγὼ Θεό.
Δὲ φοβάμαι.

Οἱ παρακάτω στίχοι τῆς «Παλιό μου σπίτι» θά μπο-
ροῦσε νάχουν τὸν τίτλο «Φυγὴ στὰ περασμένα». Οἱ μνημες
συντροφεύουν τὴν ποιήτρια στὸ νοερὸ ταξίδι τῆς ἐπι-
στροφῆς στὸ παλιό τῆς σπίτι, ὅπου γεννήθηκε. Γεμάτη
συγκίνηση τραγουδάει:

Σπίτι παλιό μου, φτωχό μου σπίτι ἀγαπημένο,
πολυδαρμένο,
ποὺ σὲ σκεβρῶσαν τὰ γηρατειά.

Κι' ἂν σὲ χτυπήσαν ἄμετρες μπόρες στέκεις στυλάτο,
φτώχεια γεμάτο,
μὰ κι' ἄρχοντιά.

Ὡ, σὲ θυμᾶμαι γιομᾶτο χόρτα στὰ κεραμίδια
κι' ὅλα σου στολίδια
μὲς τῇ βαθίσκια, πλατειὰ αὐλή.
Κισσοὶ στὴν πόρτα, ζουμπούλια μύρια
στὰ παραθύρια
καὶ ροδοδάφνες μπρὸς στὸ σκαλί.

Γλυκό μου σπίτι, παλιὸ συντρόφι τῶν παιχιδιῶν μου,
τῶν τραγουδιῶν μου,
μοῦσα γλυκεῖά μου, στοργή μου, εὐχή.
Μαζί μου ἔκλαψες, πόνεσες, γέλασες. Ἄχ, μ' εἶχες νοιώσει
καὶ σοῦχω δώσει
ἐνα κομμάτι ἀπ' τὴ ψυχή.

Γεμάτοι ἀπὸ συγκίνηση οἱ στίχοι «Τὸ πρῶτο σκίρτημα».
Μάνα ἢ ἴδια ἡ ποιήτρια, μᾶς παρουσιάζει τόσο συγκινη-
τικὰ τῆς μάνας τὶς συγκινήσεις στὸ ἔνοιωμα πὼς θά γί-
νονταν μάνα, πλάστρα ἢ ἴδια ἀνθρώπου:

Ἐνοιώσα ἀπόψε τὴ ζωοῦλα σου
καὶ μοῦ κόπηκε ἡ λαλιά, κι' ἡ ταραχὴ μου
θέριεψε στὸ χτύπο τῆς καρδιᾶς σου
κι' ἔγινε ἀκουὴ ὅλη ἡ ψυχὴ μου...

Χίλιες μὲ πλημμύρισαν συγκινήσεις,
ὅλα λὲς σβηστήκαν ἐμπρὸς σου,
κι' ἄκουγα μονάχα πὼς μοῦ μῆνυσες,
κι' ἄκουγα μὲ δέος τὸν παλμό σου.

Σκέπασε τὸ πᾶν τὸ καρδιοχτύπι σου,
ὅλα μίκραιναν, χαθήκανε καὶ πᾶνε,
κι' ἔμειναν τρανοὶ μόνον οἱ χτύποι σου
μυστικώτατες καμπάνες νὰ χτυπᾶνε...

Κάθε σου παλμός λὲς καὶ γιγάντωνε,
τὰ σκιρτήματα σου μ' ἔφερναν στ' ἀστέρια,
βιαστικὴ, τρελὴ ἡ σκέψη μου σ' ἀντάμωνε
καὶ σοῦ πλέκαν ἀγκαλιὰ τὰ δύο μου χέρια.

Κι' ἔνοιώσα ἡ στιγμὴ ἡ τρανὴ πὼς ἔφτανε,
ἡ στιγμὴ γι' αὐτὴν ποὺ μ' ἔστειλαν τὰ οὐράνια,
ποὺ ἀπὸ πλάσμα ὁ Θεός, πλάστρα θά μ' ἔκανε,
κι' αἰσθανόμουν γέλιο, τρόμο, περηφάνεια!...

Ἡ ζωὴ κι' ἡ δράση τῶν ἀγωνιστῶν γιὰ τὴν ἀπελευθέρω-
ση τοῦ δούλου Ἑθνους μας, τῶν ἀγωνιστῶν τοῦ 1821, συγ-
κινοῦν βαθιὰ τὴν ποιήτρια. Ἡ μεγάλῃ ἀγωνιστικὴ μορφὴ
τοῦ Γεωργ. Καραϊσκάκη τὴ μαγνητίζει. Νοιώθει τὸν ἀγω-
νιστὴ ἀλύγιστο, τιτάνα στὸν ἀγώνα του, ὅταν τὸ ἀγωνιζό-
μενο Ἑθνος στράφηκε σ' αὐτὸν στίς πῶς δύσκολες ὥρες
τοῦ ἀγώνα τοῦ 21, τὸν θαυμάζει καὶ μᾶς χαρίζει τοὺς τόσο
ἐκφραστικούς καὶ παραστατικούς παρακάτω στίχους τῆς
μὲ τὸν τίτλο: «Καραϊσκάκης».

Τρανὴ κι' ἀντρεῖ Θεσσαλέ, ἡ Λευτεριά
στὸ Πάνθεο τῆς πρῶτο ἥρωα ἔχει σένα.
Γιατὶ ἐσὺ πλάϊ στὸ Γέρο τοῦ Μωριά
ἔκανες τόσο φωτεινὸ τὸ Εἰκοσιένα!

Θωριά κι' ἀνάστημα δὲν εἶχες Ἡρακλῆ,
μὰ εἶχες καρδιὰ ἀλύγιστη, τιτάνια.
Κι' ἂν ἡ ἀρρώστεια σοῦχε σκάψει τὸ κορμί,
σ' εἶχε ὁλόρθο τῆς ψυχῆς σου ἡ ζωντανία.

Δέν ἦσαν ἄρχοντας μὲ κύρος καὶ μὲ βίό,
στῶν Ποπολάρων σὺ ἀνῆκες τὴν ἀράδα.
γιό της τρισένδοξο σὲ ἔκαμ' ὅλη ἡ Ἑλλάδα!

Γύφτο σὲ εἶπαν καὶ ὦμῃ εἶχες λαλιά,
μὰ στοὺς προδότες καὶ στὰ τούρκικα τ' ἀσκέρια.
Γιατὶ στοὺς φίλους εἶχες τρόπους βασιλιά
καὶ μιὰ ψυχὴ τίμια, μεγάλη καὶ ἀκέρια.

Τί κι' ἂν οἱ ἐχθροὶ σου ταπεινοὶ καὶ δολεροὶ
νὰ σοῦ σκιάσουνε τὴ φήμη σου κοπιάσαν;
Πιότερο ἐκάμανε τὴ μνήμη σου ἱερή,
πιότερο ἀκόμα σὲ δοξάσαν!...

Δὲ σὲ θαμπῶναν οἱ τιμὲς καὶ τὰ φλουριά,
γιά τοὺς ἀγῶνες σου δὲ γύρευες βραβεῖα.
Σ' ἔφτανε μόνο νᾶβρη ὁ τόπος λευτεριά,
καὶ τοῦ γενήτσαρου νὰ λείψη ἡ βία.

Στὸν πόλεμο εἶχες κρίση ἀλάθητη, γοργή
στρατηγικὴ πού ἦταν μαζί σου γεννημένη.
Καὶ σπουδαγμένοι ἂν σ' ἀκοῦγαν στρατηγοί,
θάβγαινε πιότερο ἡ Ἑλλάδα κερδισμένη.

Ἡρωας ἦσουναι στὴ μάχη ὀμηρικός,
στὰ παλληκάρια σου ἦσουν νίκη, φλόγα, θάρρος.
Καὶ σ' ἐχθροὺς τρομάρα, δέος, πανικός,
καὶ μόνο ὕπουλα σὲ νίκησε ὁ Χάρος.

Στὴν κατοχὴ (1941 - 1944) δεκάχρονη ἦταν ἡ ποιήτρια.
Ἐπὶ κι' αὐτὴ τὸ γιομάτο ἀπὸ πίκρα ποτὴρι ὡς τὸν πάτο.
Ἐξῆσε τὴ μεγάλη ἀπὸ φρίκη ζωὴ τῆς κατοχῆς, δοκίμασε
τὴν πείνα, εἶδε τὰ σκελετωμένα παιδιὰ, ἀνθρώπινα κουφά-
ρια νὰ σαλεύουν φωνάζοντας τὴ σκληρὴ κι' ἀνατριχια-
στικὴ λέξη «Πεινῶ». Βλέπει πρησμένα σώματα ἀνθρώπων
καὶ γεμάτη πίκρα κι' ὀργή, ξεσπάει στοὺς παρακάτω στί-
χους μὲ τὸν τίτλο: «Ἐγὼ δὲν ξέρω Παραμύθια»:

1

«Μὴ μοῦ ζητᾶς, ἐγὼ δὲν ξέρω παραμύθια.
Ὡ, ναὶ παιδί ἤμουν κι' ἐγὼ κάποια ἐποχὴ,
μὰ πρὶν προφτάσουν νὰ μοῦ ποῦν νεραῖδοπαραμύθια,
εἶδα τῆς ζήσης τὴν ὠμὴ, φριχτὴν ἀλήθεια
καὶ τὴν παιδιὰστικὴ μου ἔχασα ψυχὴ.

2

Κι' ὅταν ἀργότερα μοῦ τὰ εἶπαν, πιά οἱ μῦθοι
δὲν μὲ ζεσταῖναν μὲ τοῦ ὄνειρου τὴ φωτιά,
ψεύτικο φάνταζε τὸ πιὸ ὠριο παραμύθι,
γιατὶ καρδιά παιδιοῦ δὲν εὑρίσκε στὰ στήθη,
μὰ ἕναν κόσμον πού εἶχε μπῆ σὲ μιὰ ματιά.

3

Τί εἶδαν τὰ μάτια μου ρωτᾶς καὶ μ' ὠριμάσαν;
Τὴν παιδικότῃ μου μ' ἀρπάξανε μὲ βιά,
καὶ τῆς ψυχῆς μου τὰ χρυσόκαστρα χαλάσαν.
Ὡ, μαῦρες ὥρες, πού μπροστά τους παρελάσαν.
Γνώρισαν τρόπο, κι' εἶδαν πείνα καὶ σκλαβιά.

4

Εἶδα κουφάρια μὲς τὰ χιόνια νὰ σαλεύουν
καὶ νὰ φωνάζουν μὲ ἀπόγνωση «πεινῶ»
κι' εἶδα παιδάκια σκελετοὺς ν' ἀνασκαλεύουν
σάπια σκουπίδια καὶ μὲ κεῖνα νὰ γυρεύουν
νὰ ζωντανέψουν τὸ κορμάκι τους τὸ ἴσχνό.

5

Εἶδα παιδοῦλες μὲ τρελλὰ μάτια σφιγμένα
βορὰ νὰ δίνουν στὸν ἐχθρό τους τὴν τιμὴ
γιὰ μιὰ μπουκιά ψωμί, καὶ πτώματα πρησμένα
σωροὺς στὶς στράτες, μὲ τὰ χέρια ἀπλωμένα
λὲς καὶ γυρεῦαν ν' ἀρπαχτοῦν ἀπ' τὴ ζωὴ.

6

Τὶς νύχτες ἄκουγα τοῦ Χάροντα τὴ μπότα
ν' ἀχῇ βαρεῖα στῶν ἄδειων δρόμων τὴν καμπή.
Καὶ νὰ κυλᾷ εἶδα τοῦ τρόμου τὸν ἰδρῶτα
στὸ μέτωπό μου, καθὼς πρόσμενα ἡ πόρτα
ν' ἀνοίξη βίαια καὶ ὁ θάνατος νὰ μπῇ.

7

Ἄκουσα ἀκόμα οἱ νυχτιεὲς ν' ἀντιβουίζουν
ἀπὸ ριπές, κι' ἔξω στὴν πένθιμη ἐρημιὰ
ἄκουσα ἀθῶους, ξεψυχώντας, νὰ μουγκρίζουν,
κι' εἶδα μυαλὰ χυμένα, κι' αἵματα νὰ πῆζουν
κι' εἶδα νὰ καῖνε φοῦρνοι, ἀμέτρητα κορμιά.

8

Εἶδα γραικύλους στὶς πλατεῖες νὰ κρεμᾶνε
αὐτοὺς ποὺ ἀντρίκια ἀντιμάχονταν τὴ βιά.
Κι' εἶδα γκέτο, μπλόκα, καλύβες νὰ σφαλᾶνε,
καὶ νιοὺς σ' ἀγύριστα ταξίδια νὰ τραβᾶνε,
κι' εἶδα ἀπ' τοὺς τάφους νὰ βγαίνει ἡ λευτεριά.

9

Ζῆσαν φριχτὲς ἀλήθειες τ' ἄγνωρά μου μάτια,
εἶδαν τῆς ζήσης τὴν πιὸ ἄσχημη πλευρά,
τὰ παιδικὰ μου γκρεμιστήκανε παλάτια
καὶ τῆς ψυχῆς μου ὁ κόσμος ἔγινε κομμάτια.
Γι' αὐτὸ δὲν ξέρω παραμύθια τρυφερά».

Ἡ ποιήτρια ἀγαπᾷ τὴ Φύση. Τρέχει στὸ ὕπαιθρο, ὅταν
ἄλλες κι' ἄλλοι κάθονται γύρω στὸ τραπέζι μὲ τὴν πα-
χιά πράσινη στρώση του καὶ παίζουν τὰ χαρτιά μέσα σὲ
κλειστοὺς χώρους πνιγμένους σὲ καπνοὺς σιγάρων, παίρ-
νει τὰ μονοπάτια μ' ἄλλους φίλους τῆς φύσης, πού ὀδη-
γοῦν ἀπ' τὶς πλαγιὲς στὰ ψηλῶματα τῶν βουνῶν. Ὁ Ὀ-
λυμπος ὀρθῶνεται καθημερινὰ μπροστά της μ' ὅλο του τὸ
μεγαλεῖο. Τρέχει κοντά του, σκαρφαλώνει ἀπὸ βράχο σὲ
βράχο στὰ μεγάλα του ψηλῶματα καὶ γεμάτη ἀπὸ χαρὰ καὶ
θαυμασμὸ γιὰ ὅ,τι παρουσιάζεται μπροστά της μᾶς χαρί-
ζει τοὺς παρακάτω στίχους ποῦναι ἕνας ὕμνος πρὸς τὸ
μεγαλόπρεπο τοῦ γερο-Ὀλυμποῦ. Κι' εἶναι οἱ στίχοι ὁμορ-
φοὶ καὶ δροσεροί!

«Τὶς κορφές σου τίς πάτησα Ὀλυμπέ μου!
κι' ἀεροζυγιάστηκα σ' ἀβύσσους δίχως τέρμα·
κι' εἶδα τὸ ξύπνημα τοῦ ἡλιοῦ, κι' εἶδα τὸ γέρμα.
Κι' εἶδα καὶ σένα, πηχοφτέρουγε ἀετὲ μου,
τοῦ γκιῶνῃ ἄκουσα τὸ κλάμα, κι' εἶδα ἀγρίμια
κι' ἡῦρα κλεφτῶν κι' ἡῦρα θεῶν στερνὰ συντρίμμια.

Χαράδρες διάβηκα βαθεῖες κι' ἀρματολίκια
ψηλὰ ἀγνάντεψα, χαμένα μὲς τὸ χιόνι
κι' ἐξῆσα πάλι στὶς σπηλιές τοῦ Κατσαντώνη,
τὰ χρόνια κεῖνα τὰ λεβέντικα, τ' ἀντρίκια,
πού στὰ φαράγγια, καριοφίλια ἀντιβουῖζαν,
γυμνὰ σπαθιά καὶ φουστανέλλες ἀνεμίζαν.

Κι' ἀκόμα σύρθηκα στὴν πιὸ τρανὴ σου ράχη
καὶ μέσα σ' ἄγρια ξεχάστηκα ρουμάνια.
Εἶδα τὴν Ἀρτεμὴ, ψηλὴ, γλυκεῖα, οὐράνια,
νᾶχη στημένη μὲ τ' ἀγρίμια τοξομάχη.
Κι' εἶδα τὸν Δία τὸν τρανό, κι' εἶδα τὴν Ἥρα,
κι' ἀπ' τοῦ Ἀπόλλωνα μαγεύτηκα τὴ λύρα.

Στῶν σταυραετῶν ὕστερα σκάλωσα τὰ γρέκια
κεῖ πού παλεύουν οἱ βοριάδες μὲ τὰ χιόνια,
σὲ μιὰ σπηλιὰ χώθηκα μέσα καταχθόνια.
Κι' εἶδα τὸν Ἡφαιστο νὰ φτιάχνει ἀστροπελέκια.
Εἶδα τὸν Πάνα μὲ τὴ Δήμητρα ἀντάμα,
νὰ πλαστουργοῦν στὴ γῇ τοῦ πράσινου τὸ θάμα.

Πιὸ 'κεῖ τὸν Ἄρη εἶδα μάχες νὰ γυρεῦν,
τὴν Ἀφροδίτη, καλλονὴ ἀγαλματένια,
μὲ τ' ἄσπρα χέρια, τὰ χυτὰ, τὰ νεραϊδένια,
τὸ φτερωτὸ μικρὸ παιδί της νὰ χαϊδεύη.
Καὶ στοὺς αἰθέρες τὸν Ἑρμῆ με γρηγοράδα,
θνητῶν μηνύματα νὰ φέρνει στὴν Παλλάδα.
Μ' ἄξαφνα ὅλα, Ὀλυμπέ μου, διαλυθῆκαν,
κι' ἡ θολωμένη μου ματιὰ βρῆκε ζωντάνια,
γαληνεμένα εἶδα πάλι τὰ ρουμάνια,
ὅταν τοῦ τότε τὰ δράματα χαθῆκαν.
Μ' ἂν ἀπὸ κλέφτες καὶ θεοὺς ἔρημος μένεις
εἶσαι τὸ πιὸ ἔνδοξο βουνὸ τῆς Οἰκουμένης!»
Οἱ παρακάτω στίχοι, αὐτοὶ καὶ μόνο, θὰ μπορούσαν νὰ
δώσουν μιὰ τιμητικὴ θέση ἀνάμεσα στὶς Ἑλληνίδες γε-
νικώτερα ποιήτριες στὴ Λαρισαία ποιήτρια Ζήτα Καλο-
γιάννη-Χατζοπούλου. Μὲ τέλεια μορφή στὴν τεχνικὴ τοῦ
στίχου, γίνεται ἀνατόμος τῆς ἴδιας τῆς σκέψης τῶν ἀν-
θρώπων:
«Δὲν εἶναι τὸ πάθος τοῦ πολέμου νιὸ γιὰ σένα
κι' οὔτε ὁ πόθος νὰ σκοτώνεις τωρινός,
ἦταν σὰν ὄρνια στὴν ψυχὴ σου φωλιασμένα
σὰν σὲ κατέβαζε στὴ γῆ ὁ Οὐρανός.
Ἴδιο ἀνελέητο θεριὸ καὶ τότε ἦσουν,

ὅταν στῆς λάβας τὴν πεσμένη πιά ὄρμη,
ἴχνη τεράτων ἀγροικοῦσες πρὶν τὰ σβήσουν
οἱ τρομεροὶ τῶν παγετῶνων ποταμοί!
Τί κι' ἂν τὰ ὅπλα σου ἀλλάζαν στοὺς αἰῶνες
κι' ἔτσι ἀπὸ πέτρινα γινόντουσαν παλιά.
Κι' ἂν μὲ σπαθιά μαχόσουν, δόρατα ἢ σφεντόνες.
ἴδια τὰ χέρια σου ἦταν φονικά.
Κι' ὅταν πιὸ ὕστερα κατάχτησες τὴ γνώση
καὶ σοῦ μηνύσανε μ' ἀγάπη οἱ Χριστοί,
καὶ τὸ Θεὸ μπόρεσε ὁ νοῦς σου νὰ σιμῶση,
ἄλλαξαν τὰ ὅπλα σου, δὲν ἄλλαξες ἐσύ.
Μιλοῦσες τότε γιὰ ὀνόματα καὶ φιλία
κι' ἐνοιῶθες τάχα τί θὰ πῇ ἀνθρωπισμός,
κι' ὅμως γιγάντωνες, ἀτσάλωνες τὴ βία,
κι' ἦσουν αἰσιότερο ἀνάνθρωπος, ὠμός.
Στερνὰ σὲ τρόμαζε ἡ φρίκη τοῦ πολέμου
καὶ τὰ δεινὰ τοῦ σοῦ γεννοῦσαν πανικό.
Γαλήνη σάλπιζες στὰ πέρατα τοῦ ἀνέμου
κι' ὅμως ξανά, χάλκευες νέο φονικό.
Τώρα μισεῖς, λὲς τὰ οὐρλιάσματα τῆς μάχης,
πὼς φτάνουν πιά οἱ μύριοι τάφοι τῆς ὀργῆς.
Νυχτοήμερα ζητᾷς εἰρήνη νάχεις
κι' ὅμως στοιχειὰ φριχτὰ θανάτου πλαστοργεῖς»

ΘΕΣΣΑΛΙΚΟΣ ΣΤΙΧΟΣ

Π Ε Ρ Ι Π Α Τ Ο Σ

JANNE ANDRIS

(Ἰωάννας Ι. Παπαγεωργίου)

Α'

Τὴν χαραυγὴ
ὅπου στὴ γῆ
πέφτ' ἡ δροσιὰ σμαραγδωτὴ
καὶ στὰ σπαρτὰ
καμαρωτὰ
κάθεται πάντα ζηλευτὴ.
Στὴν ἐξοχὴ
τῇ μοναχῇ
πάω, μακριὰ ἀπ' τὴ βοή
τὴν κοσμικὴ,
νὰ ζήσω ἐκεῖ
ποῦναι γαλήνια ἡ ζωή.

Β'

Παντοῦ ζωή!
Καμμιά βοή
στὴν ἔρημιὰ τῇ μαγικῇ.
Σὰν θυμιατὸ
εὐωδιαστό,
τῶν λουλουδιῶν, μεθυστικὴ,
ἡ μυρωδιά
στὴν ἀμμουδιά
τῆς μέρας χύνεται γλυκά.
Καὶ στὸ βουνὸ
τ' ἀντικρυνὸ
κάποια φλογέρ' ἀργοβογγᾷ.

Γ'

Ὅπου πατῶ
κι' ὅπου κυττῶ,
τὰ λούλουδα καὶ τὰ σπαρτὰ,
γέρνουν χλωρὴ
τὴν ἀνθηρὴ
καρφίτσα τους, καμαρωτὰ.

Στὴ ράχη 'κεῖ
τὴ μαγικὴ
κι' οἱ καλαμιὲς γέρνουν χλωρὲς
λὲς κι' ὅλα αὐτὰ
ἔτσι σκυφτὰ
μὲ προσκυνοῦν χίλιες φορές.

Δ'

Ὅλα ἐκεῖ
ξεχωριστὴ
καὶ μιὰ καινούργια ζοῦν ζωή,
δίχως καημὸ
καὶ σπαραγμὸ
μακριὰ ἀπ' τὴν ὀχλοβοή...
Κάθε αὐγὴ
ὅπου στὴ γῆ
πέφτ' ἡ δροσιὰ σμαραγδωτὴ,
τὸ μακρινὸ
καὶ τὸ στενὸ
τῆς ἐξοχῆς παίρνω στρατί.

Ε'

Καὶ σὰν βρεθῶ
'κεῖ ποῦ ποθῶ
μέσ' τῇ γαλήνῃ μοναχῇ,
στὴ σιγαλιὰ
μὲ τὰ πουλιὰ
λεύτερ' ἀφίνω τὴν ψυχὴ
καὶ λησιμονεῖ
ὅτι πονᾷ,
κι' ἀμέριμνη πλανιέμ' ἐκεῖ
κι' ὅλη τῇ γῆ
νοιῶθω πηγὴ
μιᾶς εὐτυχίας, μυστικῆς.

